

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนาและสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัด ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยให้เกิดการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูง เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ ดังนั้น ความสำนึกต่อส่วนรวมจึงลดน้อยลงทุกวัน

ความสำนึกต่อส่วนรวมเป็นลักษณะหนึ่งของจิตสาธารณะ ซึ่งในปัจจุบันกำลังได้รับความสนใจอย่างยิ่ง เพราะจิตสาธารณะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาจิตใจให้เจริญตามทันเทคโนโลยี จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับจิตใจของมนุษย์ ให้หันมามองถึงประโยชน์ส่วนรวมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งร่วมมือกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้มีความสงบสุข และความพยายามในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่คณะบุคคล ที่มาเข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคลเนื่องในวโรกาสอันเป็นมหามงคลที่ทรงครองราชสมบัติครบ 60 ปี ณ สีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคม วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2549 (กฤษณา ปิติสุข, 2553)

“จิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทุกคนทุกฝ่าย ทำให้ข้าพเจ้าเห็นแล้วมีกำลังใจมากขึ้น นึกถึงคุณธรรมซึ่งเป็นที่ตั้งของความรัก ความสามัคคี ที่ทำให้คนไทยเราสามารถร่วมมือร่วมใจกันรักษาและพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อกันไปตลอดฝั่ง

ประการแรก คือ การที่ทุกคนคิด พูด ทำ ด้วยความเมตตา มุ่งดี มุ่งเจริญต่อกัน

ประการที่สอง คือ การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน ประสานประโยชน์กัน ให้งานที่ทำสำเร็จผล ทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่น และกับประเทศชาติ

ประการที่สาม คือ การที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริตในกติกา และในระเบียบแบบแผน โดยเท่าเทียมเสมอกัน

ประการที่สี่ คือ การที่ต่างคนต่างพยายามทำความคิด ความเห็นของตนให้ถูกต้องเพียงตรง และมั่นคงอยู่ในเหตุในผล หากความคิดที่เจริญนี้ยังมีพร้อมมูลในกาย ในใจของคนไทย ก็มั่นใจได้ว่าประเทศไทยจะดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไปได้ ”

นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้ มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 62) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551, หน้า 1 – 2) โดยการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551, หน้า 1) ตัวบ่งชี้ คือ กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และการพัฒนาสังคมทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ทักษะทางสังคม คุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 8) และเพื่อความมั่นใจว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในระดับสถานศึกษา จึงกำหนดไว้ในมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 5)

ในการปลูกฝังจิตสาธารณะนั้น ควรทำการปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรม วัฒนธรรมเป็นอย่างดี เพราะเด็กยังเป็น

“ไม้อ่อนที่ตัดง่าย” การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กทั้งร่างกาย และโดยเฉพาะความเหมาะสมด้านพัฒนาการทางจิตใจของเด็ก จะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ได้มาก เพราะในวัยเด็กจะสามารถเห็นความแตกต่าง สามารถคิดเปรียบเทียบ คิดแยกแยะวัตถุออกเป็นหมวดหมู่ขั้นต้น รู้สึกคิดโดยใช้การสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงได้ เด็กจะเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวแทนการสนใจตนเอง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538, หน้า 77) ซึ่งถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกให้เป็นที่ไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เมื่อเติบโตขึ้น จะทำให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อันจะส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุขกาย สบายใจ ตลอดจนเป็นบุคลากรที่ดี ที่เหมาะสมของครอบครัว สังคม และประเทศชาติสืบเนื่องต่อไป

บุคคลที่มีจิตสำนึกที่ดี จะประพฤติตนอย่างเหมาะสม และใช้จิตสำนึกของตนเพื่อประโยชน์ต่อสิ่งต่างๆ จิตสำนึกเป็นคุณลักษณะทางจิตใจของบุคคล แต่ละคน เกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่า หรือการให้คุณค่าแก่วัตถุใดๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ภายหลังได้รับรู้หรือมีประสบการณ์กับวัตถุนั้น และนำไปสู่การมีความรู้สึก หรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะทางจิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน (สุชาติ จักพิสุทธิ, 2544, หน้า 22-23)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาและปลูกฝังผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดี เหมาะสมกับสังคมไทย โดยสถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยสามารถกำหนดขึ้นได้ตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของชุมชนและสถานที่ตั้ง โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นกรณีเฉพาะ นอกเหนือหรือเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระต่างๆ หรือพิจารณาขึ้นมาใหม่ก็ได้ เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างเอกลักษณ์เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆ ให้แก่ผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 3) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการมีจิตสำนึกสาธารณะเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้เรียนทุกคน จะต้องได้รับการประเมินควบคู่ไปกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดและวางเป้าหมายไว้ ซึ่งในการประเมินดังกล่าวมีทั้งการวัดทางตรงและทางอ้อม ในการจะวัดทางตรงค่อนข้างใช้เวลาในการเก็บข้อมูลนาน ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลเพื่อพัฒนาผู้เรียนช้า บุญชม ศรีสะอาด(2543, หน้า 54) กล่าวว่า การสร้างแบบวัดด้านจิตพิสัย นิยมสร้างแบบกำหนดสถานการณ์เพราะเชื่อว่าจะวัดได้ตรงกับความ

เป็นจริงมากกว่าแบบอื่น ฉะนั้นในการสร้างแบบวัดในลักษณะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม น่าจะเป็นส่วนช่วยกลั่นกรองผู้เรียนและเป็นข้อมูลเบื้องต้น เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาได้อย่างทันท่วงที พฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมด้านความรู้สึกหรือด้านจิตพิสัย ซึ่งในการสร้างคำถามนั้น ไม่ควรจะถามตรงๆ เพราะคำตอบที่ได้ อาจมีการเสแสร้งไปในทางบวกหรือลบได้ ควรจะถามแบบอ้อม โดยตั้งสถานการณ์ขึ้น แล้วให้ผู้ตอบเลือกหรือแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์นั้นๆ หลายคำถามหรือหลายๆ ข้อความ แล้วพิจารณาดูแนวโน้มหรือจับเลศนัยจากคำถาม การจะเพิ่มความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของการวัดผลคุณลักษณะทางด้านความรู้สึกจะต้องหลีกเลี่ยงการถามโดยตรงว่าเขามีทัศนคติสูงต่ำเพียงไร เพราะจะทำให้ผู้ตอบ ตอบเพื่อให้ตนเองมีสถานภาพสูงตามความคาดหวังของสังคมเสมอ

ดังนั้นจากการศึกษางานวิจัยและเหตุผลต่างๆ ที่กล่าวข้างต้นเห็นว่าการสร้างแบบวัดการมีจิตสาธารณะสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีประโยชน์ ในการประเมินผู้เรียนตามแนวทางที่สถานศึกษากำหนด โดยยึดคุณลักษณะการมีจิตสาธารณะและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งสามารถใช้เครื่องมือและวิธีการวัดได้อย่างหลากหลาย ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะสร้างแบบวัดการมีจิตสาธารณะ เพื่อใช้ประกอบการประเมินจากการสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์ หรือการประเมินตามสภาพจริงของครูที่ทำอยู่ในปัจจุบัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาว่าผู้เรียนของตนมีจิตสาธารณะมากน้อยเพียงใด สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะของผู้เรียนว่าควรปรับปรุง/พัฒนาและปลูกฝังคุณลักษณะที่ต้องการ หรือส่งเสริมคุณลักษณะที่มีอยู่แล้ว ให้พัฒนาไปในทางที่ดียิ่งขึ้นไป ทั้งนี้จะทำให้สถานศึกษาได้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาออกไป มีคุณภาพตรงกับเป้าหมายที่สถานศึกษาและหลักสูตรกำหนด เพื่อความเจริญและความสงบสุขของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบวัดการมีจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดการมีจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านความตรง อำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น
3. เพื่อสร้างคู่มือและเกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายของคะแนนที่ได้จากแบบวัดการมีจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 2,259 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 จำนวน 340 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบ 2 ขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสร้างแบบวัดที่เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมและความคิดเห็นหรือทัศนคติที่ปฏิบัติเกี่ยวกับคุณลักษณะการมีจิตสาธารณะ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำ องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นที่ องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิ โดยมีตัวเลือกเป็นระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนเกณฑ์ ระดับตามเกณฑ์ และระดับเหนือเกณฑ์

3. ขอบเขตด้านคุณภาพของแบบวัดการมีจิตสาธารณะ

3.1 ความตรงของแบบวัด(Validity)

1. ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

2. ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity)

3.2 อำนาจจำแนกรายชื่อของแบบวัด (Discrimination)

3.3 ความเชื่อมั่นของแบบวัด (Reliability)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ได้แบบวัดการมีจิตสาธารณะ ที่แสดงออกใน 3 องค์ประกอบ คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำ การถือเป็นที่ และการเคารพสิทธิ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อใช้วัดและประเมินนักเรียนว่ามีจิตสาธารณะอยู่ในระดับใด อันจะเป็นข้อมูลในการนำไปพัฒนาหรือส่งเสริมนักเรียนในเรื่องการมีจิตสาธารณะ

2. เป็นแนวทางให้ผู้ที่สนใจ ได้ศึกษาหรือวิจัยเกี่ยวกับการสร้าง หรือพัฒนาเครื่องมือวัดการมีจิตสาธารณะต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่า หรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่างๆ ที่เป็นสิ่งสาธารณะที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของ หรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากการที่นักเรียนใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงในการเลือกที่จะกระทำของนักเรียน โดยพิจารณาความรู้สึกนึกคิดซึ่งสะท้อนสภาวะที่เกิดขึ้นในจิตใจ จากเหตุผลในการเลือกที่จะกระทำที่แสดงออกใน 3 องค์ประกอบ ตามแนวคิดของ ชาย โพธิ์สีตา (2540, 14–15) และลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2546, หน้า 2-3) คือ

องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำ คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นที่ คือ การถือเป็นที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิ คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

แบบวัดการมีจิตสาธารณะ หมายถึง ชุดข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำต่างๆ ของบุคคลที่สะท้อนถึงระดับการมีจิตสาธารณะของผู้ที่ถูกระเมินว่าอยู่ในระดับใด ใน 3 องค์ประกอบ คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำ การถือเป็นที่ และการเคารพสิทธิ ซึ่งเป็นแบบวัดสถานการณ 4 ตัวเลือก โดยมีตัวเลือกเป็นระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนเกณฑ์ ระดับตามเกณฑ์ และระดับเหนือเกณฑ์

คุณภาพของแบบวัด หมายถึง คุณลักษณะที่ดีของแบบวัด ซึ่งประกอบไปด้วย ความตรง อำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. **ความตรง(Validity) ของแบบวัด** หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดที่สามารถวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้ตรงตามคุณลักษณะหรือนิยามที่ต้องการวัด ซึ่งตรวจสอบความตรงในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 **ความตรงตามเนื้อหา (Content validity)** หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดที่สามารถวัดได้ตรงหรือสอดคล้องกับนิยามขององค์ประกอบจิตสาธารณะหรือไม่ หาโดยนำคะแนนจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและทางด้านการวัดผลการศึกษา ไปคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งใช้ข้อที่มีค่า 0.50 ขึ้นไป จะถือว่ามีความตรงตามเนื้อหา

1.2 ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) หมายถึงคุณสมบัติของแบบวัดที่สามารถวัดได้ตรงหรือสอดคล้องตามโครงสร้างของคุณลักษณะการมีจิตสำนึกของนักเรียน โดยใช้เทคนิคกลุ่มผู้รู้ชัด (Known-Group Technique) จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีจิตสำนึกสูงและผู้ที่มีจิตสำนึกต่ำ โดยให้ครูประจำชั้นเป็นผู้คัดเลือกนักเรียน

2. อำนาจจำแนกของแบบวัด (Discrimination) หมายถึง คุณลักษณะของข้อคำถามที่สามารถจำแนกผู้ตอบออกเป็น กลุ่มที่มีคุณลักษณะการมีจิตสำนึกสูงกับกลุ่มที่มีคุณลักษณะการมีจิตสำนึกต่ำ โดยพิจารณาจากค่าสถิติทดสอบที ที่เป็นอิสระจากกัน (t-test Independent)

3. ความเชื่อมั่นของแบบวัด (Reliability) หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดที่สามารถวัดคุณลักษณะการมีจิตสำนึกได้คงที่แน่นอน ซึ่งคำนวณค่าความเชื่อมั่น โดยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

เกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงคะแนนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ซึ่งได้จากการนำแบบวัดการมีจิตสำนึก และเป็นคะแนนที่บอกระดับของผู้สอบว่าอยู่ในระดับใดของกลุ่มประชากร โดยแสดงในตาราง เพื่อบอกความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนดิบกับคะแนนที่ปกติ (Normalized T-Score)

คู่มือการใช้แบบวัดการมีจิตสำนึก หมายถึง แนวปฏิบัติในการใช้แบบวัดการมีจิตสำนึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อความสะดวกต่อการนำไปใช้ และใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ในคู่มือประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของแบบวัด ลักษณะของแบบวัด การนำแบบวัดการมีจิตสำนึกไปใช้ การเตรียมก่อนดำเนินการวัด การดำเนินการวัดการมีจิตสำนึก เกณฑ์การตรวจนับคะแนน เกณฑ์ปกติ และการแปลความหมายของคะแนน